

Pytania do otwartych konkursów ofert nr: CXXXVII, CXXXVIII, CXXXIX, CXL, CXLI, CXLII, CXLIII, CXLIV, CXLV, CXLVI na powierzenie realizacji zadań ze środków Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej – Funduszu Sprawiedliwości polegającego na Utworzeniu Specjalistycznych Ośrodków Wsparcia Pokrzywdzonych – Centrów Pomocy Dzieciom

WZÓR OFERTY

- 1) Czy na ten moment istnieje wzór oferty konkursu i gdzie można się z nim zapoznać?
- 2) Kiedy zostanie opublikowany wzór treści oferty (ewentualnie czy w AFS będzie opublikowany konkurs w trybie „Opublikowany” aby móc podejrzeć jak wygląda oferta)?
- 3) Czy istnieje możliwość wcześniejszego zapoznania się z wzorem formularza ofertowego?

Wzór oferty będzie dostępny w systemie Aplikacji Funduszu Sprawiedliwości od 15 lipca 2024 r. Opublikowany zostanie w momencie otwarcia możliwości składania ofert w systemie AFS.

DOŚWIADCZENIE

- 1) Zgodnie z punktem 4.5. Oferent musi posiadać odpowiednie doświadczenie. Czy do oferty należy dołączyć Oświadczenie o posiadanym doświadczeniu oraz kopię umów w sprawie realizacji zadania publicznego? Czy Wzór Oświadczenia będzie dostępny czy należy je przygotować samodzielnie na podstawie dokumentacji konkursowej?

Oferent powinien wykazać się posiadanym doświadczeniem np. poprzez jego opisanie i załączenie do oferty kopii umów.

- 2) Czy dokumentem potwierdzającym posiadane doświadczenie może być zaświadczenie JST lub ministerstwa? Jeśli tak to czy wystarczy, że jest w nim wpisana liczba godzin zajęć na rzecz dzieci?

Dysponent Funduszu dopuszcza możliwość złożenia zaświadczenia, które będzie uwierzytelniać posiadane doświadczenie.

- 3) Czy dokumenty potwierdzające doświadczenie należy dołączyć do oferty (z pkt 12.2 oferty wynika, że nie, ale z załącznika nr 1 do oferty już tak: „sposób udokumentowania”)?

Dokumenty, które potwierdzają posiadane przez Podmiot doświadczenie, należy dostarczyć wraz z ofertą do Ministerstwa Sprawiedliwości.

DOSTĘPNOŚĆ SPECJALISTÓW

- a) Proszę o wskazanie różnicy między produktami:

- łączny czas dostępności pracy specjalistów.
- łączna liczba godzin wsparcia specjalistów.

Proszę o odpowiedź na pytanie czy wspomniana dostępność powinna być rozumiana "szerzej" niż "godziny udzielonego wsparcia"? Przykładowo: 300 godzin wsparcia psychologicznego dla dzieci będzie udzielona w ramach dyżuru/dostępności psychologa (czyli w 1000 h jego pracy w roku 2024)? Powyższe informacje są danymi niezbędnymi do prawidłowego oszacowania budżetu projektu.

- b) Czy godziny wsparcia na rzecz dzieci mieszczą się w kategorii: łączny czas dostępności ?
- c) Co należy rozumieć przez: „dostępność psychologa”, „dostępność psychoterapeuty” i każda kolejna dostępność innego specjalisty?
- d) Czym ma się różnić dostępność danego specjalisty od łącznej liczby godzin wsparcia przez danego specjalistę?
- e) Jak rozumieć „dostępność” personelu? Czy np. prawnik musi fizycznie przebywać w Centrum Pomocy Dzieciom 4 godziny dziennie w dni robocze, czy może być dostępny w tym czasie pod telefonem a przyjeżdżać fizycznie do Centrum na czas świadczenia usługi wsparcia? Fizyczna dostępność to „puste” godziny, za które się płaci, a można by te środki finansowe przeznaczyć na realną pomoc. O ile fizyczna obecność/dostępność psychologa byłaby uzasadniona, o tyle np. prawnika niekoniecznie.
- f) Czy dostępność należy rozumieć jako obowiązek pełnienia dyżuru przez specjalistę bez względu na to czy będzie obsługiwał Beneficjenta czy też nie, a liczba godzin wsparcia to godziny, w których udzielano pomocy Beneficjentowi?
- g) Prawnik ma wykazać dostępność w ilości 500 godzin i 150 godzin pomocy prawnej w 2025r. Czy w momencie, kiedy w czasie dostępności prawnik udzieli pomocy prawnej, to czy ma on otrzymać wynagrodzenie w ramach „dostępności” czy w ramach udzielenia pomocy prawnej, czy ma mieć płacone za jedno i drugie, mimo, że godziny się nakładają? Jak wówczas liczy się wskaźnik? jako godziny dostępności, czy jako godziny wsparcia, czy jedno i drugie?

Dostępność – to jest minimalna liczba godzin pozostawania w gotowości do świadczenia usługi, niezależnie od tego czy ją świadczy czy nie. Dostępność należy rozumieć jako możliwość świadczenia wsparcia w każdej chwili, również w sytuacji interwencyjnej. W ramach godzin dostępności wykonywane są również takie czynności jak przygotowanie terapii, sporządzanie opinii, notatek i wykonywanie innych czynności niezbędnych do realizacji wsparcia.

Podstawowym kosztem jest koszt dostępności.

Łączna liczba godzin wsparcia – tzn. liczba faktycznie wykonywanego wsparcia w ramach czasu pozostawania w gotowości. Oczekiwaniem jest, że beneficjent przeprowadzi nabór klientów centrum w sposób zapewniający minimalną wskazaną w ogłoszeniu efektywność pracy.

FORMA ZATRUDNIENIA

- 1) Czy personelem ma być osoba zatrudniona na umowę cywilno-prawną czy na umowę o pracę, czy nie ma to znaczenia?
- 2) W jakiej formie powinien być zatrudniony personel w Centrum, tj. psycholog, pedagog, psychoterapeuta, prawnik, pracownik recepcji (umowa o pracę, umowa cywilnoprawna, umowa B2B)?
- 3) Czy jako dostępność personelu w zakresie prawnika, lekarza pediatry, lekarza psychiatry mogą zostać podpisane odpowiednio umowy z kancelarią, poradnią? Zakładając, że pomoc będzie przez te osoby udzielana na miejscu w Centrum

Forma zatrudnienia specjalistów oraz personelu jest dowolna. Oferent ustala wraz z zatrudnianym, jaka forma zatrudnienia jest dla niego odpowiednia.

ZGODA PERSONELU

- 1) Czy oświadczenia osób o zgodzie na zgłoszenie jako personelu Centrum mają być załączone do wniosku o dofinansowanie zadania?
- 2) Czy zgoda osoby wskazanej do zatrudnienia jako personel w Centrum Pomocy Dzieciom ma być zeskanowana i przesłana do Państwa wraz z ofertą, czy wystarczy jeśli taką zgodę będziemy przetrzymywać w dokumentacji związanej z opracowaniem oferty w odpowiedzi na ogłoszony konkurs w celu przedstawienia podczas kontroli/weryfikacji na miejscu.

Zgoda na zgłoszenie jako personel Centrum ma być załączona do ofert.

PERSONEL

- 1) Czy Oferent musi dysponować wszystkimi specjalistami wymaganymi do realizacji zadania tj.(psychologiem, psychoterapeutą, pedagogiem, prawnikiem, lekarzem pediatrą, psychiatrą dziecięcym) posiadającymi kwalifikacje i doświadczenie w pracy z dziećmi i rodzinami na dzień składania oferty? Czy może dysponować np. psychologiem i prawnikiem, a pozostałych specjalistów zatrudnić w sytuacji wygrania konkursu ofert?
- 2) Czy w złożonej ofercie (a później w działającym Centrum) wymagane jest zatrudnienie lekarza pediatry oraz lekarza psychiatry dziecięcego? Widnieją oni jako wymagany personel w załączniku dotyczącym minimalnego personelu wnioskodawcy, ale nie są wykazani w karcie oceny merytorycznej, w podpunktach dotyczących oceny kadry.

Na etapie składania oferty w ramach konkursu są wymagane oświadczenia o tym, że personel jest gotowy pracować w Centrum. Kompetencje personelu podlegają ocenie, więc musi być zadeklarowana kadra. Co do zasady, personel może być zmieniany, ale wyłącznie na posiadający co najmniej takie kompetencje, jak zostały przedstawione w ofercie.

LOKALIZACJA

- 1) Czy możliwe jest prowadzenie Centrum w dwóch lokalizacjach / filiach? Mamy na myśli Bielsko-Białą oraz Pszczynę gdzie nasza Fundacja prowadzi Ośrodki.
- 2) Czy w ramach ogłoszonego konkursu: CXLII (142) otwarty konkurs ofert na lata 2025-2026 - Centra Pomocy Dzieciom w województwie zachodniopomorskim, można prowadzić Centrum w dwóch lokalizacjach, tj. w dwóch budynkach należących do Wnioskodawcy, zlokalizowanych w różnych miejscowościach?

Zgodnie z założeniem Dysponenta, Centrum ma być prowadzone w jednej lokalizacji. Nie przewiduje się możliwości prowadzenia w większej liczbie lokalizacji.

PRZEZNACZENIE BUDYNKU

- 1) Czy budynek, w którym będzie działało Centrum musi być przeznaczony na wyłączność dla Centrum czy mogą być w nim prowadzone też inne działania np. poradnia dla dzieci i młodzieży lub osób dorosłych?
- 2) Fundacja w jednym lokalu prowadzi poradnię psychologiczną, poradnię psychologiczną dla dzieci, poradnię leczenia uzależnień oraz dodatkowo ośrodek mediacji. Czy w lokalu tym może powstać Centrum, którego działalność nie będzie kolidowała z dostępnością

poradni i ośrodka mediacji a jednocześnie zapewni na miejscu dostęp m.in. do programu pilotażowego dla osób z doświadczeniem traumy realizowanego w ramach kontraktu z NFZ, specjalisty psychoterapii uzależnień?

Co do zasady możliwa jest inna, równoległa działalność w siedzibie. Niemniej jednak należy zapewnić, że pomieszczenia dostosowane na potrzeby centrum nie będą służyły do realizacji innych funkcji/zadań.

POZOSTAŁE PYTANIA

- 1) Czy zakaz składania więcej niż 1 oferty (pkt 4.3 ogłoszenia konkursowego) dotyczy konkursu np. 146 czy może chodzi o możliwość złożenia 1 oferty na wszystkie konkursy 137 – 146?

W ramach każdego z ogłoszonych konkursów można złożyć tylko jedną ofertę.

- 2) Pytania do dokumentu pn. Załącznik nr 1 do ogłoszenia o konkursie:
 - a) Czy przez 100 godzin zajęć terapeutycznych dla dzieci (i też dorosłych) należy rozumieć zajęcia indywidualne czy grupowe?

Możliwe są obie formy.

- b) Czy jeżeli były prowadzone jednocześnie zajęcia grupowe dla dzieci i dorosłych (dziecko z rodzicem) to należy liczyć 100 godzin doświadczenia czy 200?

Należy liczyć 200 godzin.

- c) Co należy rozumieć przez „sprawy rodzinne” przy doświadczeniu w zakresie poradnictwa prawnego? Czy jeżeli była udzielana pomoc prawna na rzecz pokrzywdzonej przestępstwem nie alimentacji to zostaje spełniony warunek udzielania pomocy prawnej w sprawach rodzinnych?

Można uznać to za spełnienie warunku.

- 3) Prosimy o uszczegółowienie wymagania koniecznego dotyczącego realizacji 100 godzin terapeutycznych. Czy w w/w wymaganiu brane są tylko pod uwagę godziny psychoterapeutyczne, czy również jakieś inne w tym spotkania z psychologiem, zajęcia grupowe dla dzieci i rodziców (uchodźców wojennych mających na celu wsparcie psychologiczne i inne oddziaływania terapeutyczne), jeśli tak to proszę o wskazanie wszystkich oddziaływań terapeutycznych jakie są brane pod uwagę.

Nie stworzono katalogu wszystkich oddziaływań. Po stronie oferenta leży uzasadnienie efektywności prowadzonych uprzednio działań i ich zgodności z celem konkursu.

- 4) Pytania dotyczące pkt 5.3.2 oferty w związku z pkt 2 Załącznika nr 2 do oferty: Czy istnieje wzór Karty czasu pracy, który ma stanowić źródło pomiaru wskaźników? Jeżeli tak to czy MS może go opublikować? Jeżeli nie to jakie stawia MS takiemu dokumentowi wymogi.

Dysponent nie określa wzoru karty czasu pracy. Oferent zgodnie z wewnętrznymi uregulowaniami prowadzi dokumentację stanowiącą o przepracowanych godzinach personelu.

- 5) Pytanie dotyczące pkt 6.1.1.2 ogłoszenia w zw. z pkt.8.3.1.2 ogłoszenia konkursowego - jeżeli jednym z możliwych działań jest „dostosowanie pomieszczeń” centrum do jego działania, to czy wydatkiem kwalifikowanym będzie również koszt remontu tych pomieszczeń, czy tylko koszt zakupu wyposażenia i mebli?

Zgodnie z ogłoszeniem konkursowym, koszty muszą być ponoszone w szczególności w sposób celowy i oszczędny z zachowaniem zasad uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów, optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów oraz w sposób umożliwiający terminową realizację zadań.

W związku z powyższym, remont będzie dopuszczalny, ale wyłącznie w zakresie koniecznym do dostosowania pomieszczeń do działań.

- 6) Pytanie dotyczące pkt 8.3.2 oraz 8.3.3.3 ogłoszenia konkursowego - Czy w ramach kosztorysu można przewidzieć koszt zakupu czasu antenowego celem przeprowadzenia kampanii edukacyjnej (pkt.8.3.2.) oraz celem promocji (pkt.8.3.3.3)?

Koszt zakupu czasu antenowego nie zalicza się do wskazanych wydatków.

- 7) Pytania dotyczące pkt 8.3.4 ogłoszenia konkursowego:

- a) Czy koszty administracyjne będą rozliczane ryczałtowo jako 10% wartości dotacji w podziale na 12 miesięcy czy może należy w kosztorysie wyodrębnić wszystkie te koszty i ich suma nie może przekroczyć 10% dotacji? Chodzi o to czy stosowany będzie system jak z konkursów nr 1 – 136?

W ofercie należy wyodrębnić wszystkie koszty, jakie podmiot planuje pokrywać w ramach kosztów administracyjnych. Koszty administracyjne zaplanowane w ofercie nie mogą stanowić więcej niż 10% wydatków planowanych na dany rok.

- b) Czy w kosztach administracyjnych można wyodrębnić koszt koordynatora i jego zastępcy?

Zgodnie z ogłoszeniem konkursowym, w kosztach administracyjnych może być uwzględniony koszt koordynatora lub kierownika projektu oraz innego personelu zaangażowanego w zarządzanie projektem.

- c) Czy koordynator może pełnić też inne funkcje w projekcie?

*Zgodnie z par. 28 rozporządzenia w sprawie Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej – Funduszu Sprawiedliwości, jeżeli oferta przewiduje koordynatora zadania, **nie może on pobierać w ramach realizowanego zadania wynagrodzenia z innego tytułu niż koordynowanie wykonania zadania i nadzorowanie realizacji zadania.***

- 8) Analizując dokumenty konkursu (<https://fundusze.ngo.pl/455798-ministerstwo-sprawiedliwosci-oglosilo-nowe-konkursy-na-powstanie-centrow-pomocy-dzieciom-455798.html>) zauważyłem, iż niestety żaden z punktów pomocy dzieciom nie może być zlokalizowany na terenie woj. podlaskiego. Czy istnieje możliwość iż na terenie m.in. woj. podlaskiego zostanie rozpisany oddzielny konkurs dla ngo?

Dysponent Funduszu Sprawiedliwości ma w planach kolejne konkursy dotyczące pomocy dzieciom, a kryteria terytorialne w tych konkursach będą uwzględniały obszary nieobjęte obecnym konkursem.

- 9) Czy Oferent musi dysponować wszystkimi specjalistami wymaganymi do realizacji zadania tj.(psychologiem, psychoterapeutą, pedagogiem, prawnikiem, lekarzem pediatrą, psychiatrą dziecięcym) posiadającymi kwalifikacje i doświadczenie w pracy z dziećmi i rodzinami na dzień składania oferty? Czy może dysponować np. psychologiem i prawnikiem, a pozostałych specjalistów zatrudnić w sytuacji wygrania konkursu ofert?

Oczywiście zakładamy spełnienie wszystkich wymagań określonych w dokumencie "Minimalny personel Wnioskodawcy". Fundacja okresowo współpracuje z różnymi specjalistami (pedagogami, pracownikami socjalnymi, terapeutami) realizuje z nimi swoje cele statutowe, ale nie zatrudnia ich na stałe. Na ten moment Fundacja zatrudnia psychologa i prawnika, którzy realizują pomoc psychologiczną i prawną dzieciom oraz rodzinom z dziećmi. Czy musimy podać personalia osób wybranych do pracy w Centrum?

Oferent musi dysponować wszystkimi specjalistami wymaganymi w Ogłoszeniu o konkursie i załączniku nr 3 do tego Ogłoszenia. Zgodnie z załącznikiem nr 3 do ogłoszenia, na etapie składania oferty niezbędne są oświadczenia osób/specjalistów o zgodzie na zgłoszenie jako personel Centrum.

- 10) Czy obowiązkowe jest nawiązanie współpracy z psychiatrą dziecięcym czy też świadczenia te mogłyby być realizowane przez lekarza internistę z doświadczeniem w pracy z dziećmi, będącego specjalistą w dziedzinie psychoterapii uzależnień, posiadającego doktorat w tym zakresie i kilkuletnie doświadczenie w pracy z dziećmi i młodzieżą w ramach Poradni dla Dzieci i Młodzieży?

Specjalista musi spełniać wymogi wskazane w załączniku nr 3 do Ogłoszenia konkursowego. Zgodnie z wymaganiami tam wskazanymi, musi mieć specjalizację z psychiatrii dziecięcej.

- 11) Pytania odnośnie personelu wnioskodawcy: Czy można zaangażować 2 i więcej specjalistów każdego rodzaju? Np. psychologów, 2 psychoterapeutów, 2 pedagogów itp.?

Tak, wynika to m.in. z karty oceny merytorycznej. To Oferent określa ilu specjalistów z poszczególnych dziedzin będzie świadczyć swoje usługi na rzecz Centrum. Za wskazanie dodatkowych specjalistów można otrzymać dodatkowe punkty w ocenie merytorycznej.

- 12) Czy w przypadku wnioskowania o środki finansowe na CPD w województwie zachodniopomorskim i utworzenia CPD na terenie województwa zachodniopomorskiego, beneficjenci ostateczni (dzieci i rodzice/opiekunowie) mogą pochodzić i zamieszkiwać teren np. z województwa np. wielkopolskiego i otrzymywać pomoc w CPD na terenie woj. zachodniopomorskiego?

Dysponent dopuszcza opisaną powyżej sytuację. Wymóg terytorialny dotyczy umiejscowienia centrum, a nie miejsca zamieszkania osób wymagających wsparcia.

- 13) Projekt skierowany ma być do dzieci doświadczających przemocy. Czy ma to być stwierdzone i zgłoszone przestępstwo czy wystarczy np. diagnoza psychologa, że wobec dziecka stosowana jest przemoc? Jak będzie ona dokumentowana?

Nie ma wymogu formalnego zgłoszenia przestępstwa.

14) Czy wskaźnik nazwany „liczba godzin wsparcia dla rodziców” dotyczy jedynie rodziców, czy prawnych opiekunów?

Liczba godzin wsparcia dla rodziców, obejmuje również prawnych opiekunów.

15) Ile kampanii należy przeprowadzić w ramach jednego projektu?

W pkt 5.2.3 wskazuje się, iż w ciągu pierwszych 12 miesięcy działalności Centrum należy przeprowadzić co najmniej 5 kampanii edukacyjnych.

16) W związku z ogłoszonym konkursem CXLII (142) otwarty konkurs ofert na lata 2025-2026 - Centra Pomocy Dzieciom w województwie zachodniopomorskim proszę o odpowiedź na poniższe pytania:

a) Czy w statucie powinno być napisane wprost, że podmiot może prowadzić Centrum Pomocy Dzieciom”, zgodnie z punktem 4.2.1. Regulaminu?

Nie jest konieczny zapis wprost, ale statut nie może wykluczać możliwości prowadzenia centrum.

b) W punkcie nr 5.3.2. Regulaminu wskazano: Tabela Minimalnych Rezultatów i Produktów Projektu.

Proszę o informację, czy wartości docelowe do osiągnięcia w roku 2026 są wartościami narastającymi (czyli wartość 2025+2026)? Czy w każdym roku wartości docelowe liczone są osobno tj. Liczba dzieci, które otrzymały wsparcie w 2025 r: 60 Liczba dzieci, które otrzymały wsparcie w 2026r.: 120

Jak sytuacja wygląda w przypadku innych rezultatów i produktów projektu?

Wartości wskazane w ogłoszeniu konkursowym są określone dla każdego roku oddzielnie. Nie należy ich traktować w sposób narastający.

4) Czy istnieje limit środków na kategorię;

Koszt dostosowania pomieszczeń w tym:

8.3.1.2.1.Koszt zakupu mebli;

8.3.1.2.2.Koszt zakupu niezbędnego wyposażenia.

Dysponent nie określa limitu środków na poszczególne zadania, natomiast należy pamiętać że koszty muszą być racjonalne i efektywne, a ich wysokość podlega ocenie merytorycznej.

17) W związku z ogłoszonym konkursem ofert, proszę o doprecyzowanie czy Centra powstaną tylko w miastach wojewódzkich? Czy Krosno jako byłe miasto wojewódzkie, gdzie mamy zmniejszony dostęp do specjalistów ma szanse na powstanie Centrum. Jako Fundacja prowadzimy taką placówkę od roku 2022.

W ogłoszeniu konkursowym nie wskazano, że Centra koniecznie mają powstać w miastach wojewódzkich. W załączniku nr 4 wskazano, jakie minimalne warunki lokalowe musi spełniać Centrum Pomocy Dzieciom. Zgodnie z informacjami zawartymi w załączniku, Centrum powinno być zlokalizowane w miejscu o dogodnym dojeździe zarówno komunikacją publiczną, jak i samochodem, aby ułatwić dostęp do usług osobom z różnych części miasta lub regionu.

18) Czy pomoc prawna w ciągu ostatnich trzech lat musiała być bezpośrednio udzielna klientom, czy to, że współpracujemy z prawnikiem - radcą prawnym, który doradza nam, jak pokierować osoby, które się do nas zgłaszają, udostępnia nam wzory wniosków, pism sądowych, konsultuje sprawy klientów, sprawdza sporządzone przez klientów dokumenty jest wystarczające aby się starać o dotację? Oczywiście w przypadku otrzymania dofinansowania, prawnik będzie

zatrudniony i będzie świadczył poradnictwo bezpośrednio dla klientów Centrum. Czy w przypadku, gdyby to nie było wystarczające, jest możliwość przystąpienia do Projektu w partnerstwie z jednostką samorządu terytorialnego lub z inną jednostką pozarządową.

Zależy to od sformalizowania wskazanej współpracy z prawnikiem. Zgodnie z pkt 4.4 Ogłoszenia nie przewiduje się możliwości złożenia oferty wspólnej przez dwóch lub więcej oferentów. Nie dopuszcza się również partnerstwa.

19) Jesteśmy organizacją, która posiada doświadczenie w pomocy zarówno terapeutycznej jak i prawnej, jednak świadczona pomoc była ze środków własnych, więc nie możemy jej udowodnić w formie umów czy innych dokumentów. Jednak systematycznie współpracujemy z Organizacjami, które pozyskiwały granty na taką działalność i mają ją udokumentowaną. Pytanie: Czy w związku z powyższym możemy wystartować w konkursie z ofertą wspólną z innymi podmiotami?

Zgodnie z pkt 4.4 Ogłoszenia nie przewiduje się możliwości złożenia oferty wspólnej przez dwóch lub więcej oferentów. Nie dopuszcza się również partnerstwa.

20) Regulamin konkursu mówi o wskaźniku:

Zwiększenie na obszarze działania Centrum świadomości o prawach dzieci

1. Odsetek osób dorosłych znających prawa dzieci

2. Odsetek osób w wieku 13-18 lat świadomych swoich prawa (zostanie określony przez wnioskodawcę, nie później niż 5 miesięcy po podpisaniu umowy) (zostanie określony przez wnioskodawcę, nie później niż 5 miesięcy po podpisaniu umowy)

Pytanie brzmi: Jak prawidłowo zmierzyć wskaźnik?

Zakładając, że Oferent przeprowadzi kampanię edukacyjną, powinien prowadzić pomiar dwa razy, tj. ex ante w roku 2025 i ex post w roku 2026 ?

Czy wystarczy pomiar w roku 2026 podczas jednego szkolenia, przed i po szkoleniu?

Proszę o szczegółową instrukcję.

Zgodnie z zapisami Ogłoszenia wartość bazowa wskaźnika zostanie określona przez wnioskodawcę, nie później niż 5 miesięcy po podpisaniu umowy. Wartość osiągnięta powinna zostać zmierzona po zakończeniu udzielania wsparcia.

21) Proszę o informację, jak wycenić usługę porady prawnej, a także reprezentacji prawnej. Jeśli chodzi o porady prawne, to najbardziej optymalnym wydaje się podanie stawki godzinowej za czas, kiedy prawnik jest dostępny w Centrum Pomocy. Jednak przy reprezentacji, to wydaje się niemożliwe. Zachodzi pytanie, czy należy podać stawkę np. miesięczną (tzw. ryczałt), czy np. za każdą sprawę, w której prawnik będzie reprezentantem. Drugie pytanie, czy oba rodzaje pomocy muszą być w ofercie, czy można jedynie poprzestać na poradzie prawnej.

Zgodnie z załącznikiem nr 2 do Ogłoszenia należy zapewnić dostępność zarówno poradnictwa jak i reprezentacji prawnej. Nie ma szczegółowych wytycznych co do formy rozliczeń z prawnikami.

22) Czy w ramach ww. konkursu zamierza się uwzględnić 1, 2 organizacji, którym przyzna się dofinansowanie czy przewidziane jest uwzględnienie większej ilości organizacji, którym przyznana będzie dotacja?

Zgodnie z założeniem ogłoszenia konkursowego, zakłada się utworzenie jednego ośrodka w województwie. W związku z powyższym, dofinansowanie przewidziane jest dla jednej organizacji.

- 23) W Ogłoszeniu w sprawie przeprowadzenia CXXXIX (139) otwartego konkursu ofert na powierzenie realizacji zadań ze środków Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej – Funduszu Sprawiedliwości polegającego na Utworzeniu Specjalistycznych Ośrodków Wsparcia Pokrzywdzonych – Centrów Pomocy Dzieciom w województwie małopolskim, wskazujecie Państwo w Podrozdziale 5.3. Wskaźniki realizacji zadania i dalej oczekiwane minimalne efekty projektu przedstawione w tabeli Minimalnych Rezultatów i Produktów Projektu.
- a) Czy w tabeli Minimalnych Rezultatów i Produktów Projektu w odniesieniu do Produktu nr 7. łączny czas dostępności osoby pierwszego kontaktu: wartość do osiągnięcia w 2025 r. nie nastąpiła omyłka pisarska i zamiast 2000 godzin powinna być liczba 1000.
 - b) Realizując wsparcie od 1 lipca 2025 r. osoba pierwszego kontaktu musiałaby być zatrudniona min. 70 godz. w tygodniu.

Liczba godzin zostanie zweryfikowana i poprawiona w treści ogłoszenia.

- 24) W jakim terminie przewiduje się rozstrzygnięcie konkursu?

Co do zasady, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 września 2017 r. w sprawie Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej – Funduszu Sprawiedliwości, Komisja w terminie 60 dni od dnia zamieszczenia ogłoszenia o liczbie złożonych ofert i nazwy podmiotów składających ofertę, ze wskazaniem daty ich złożenia, odrzuca oferty niespełniające wymagań formalnych oraz dokonuje oceny ofert pod względem merytorycznym. Podpisanie umów, przewiduje się na IV kwartał 2024 r., tak aby projekty rozpoczęły się zgodnie z planem, od początku 2025 r.

UWAGI ORGANIZACJI SPOŁECZNYCH

1. Rozumiemy, że obecny konkurs jest początkiem tworzenia wysokiej jakości sieci Centrów Pomocy Dzieciom w Polsce, stąd też zapewne wynika ograniczenie do jednego Centrum Pomocy Dzieciom w województwie. Mamy nadzieję, że w przyszłości, zwłaszcza w przypadku rozległych województw, będzie możliwość dofinansowania większej liczby podmiotów.

Obecny konkurs jest początkiem tworzenia sieci nazywanej jak na razie roboczo siecią Miejsc Bezpiecznych dla Dzieci i Młodzieży (MBDM), które z czasem będą się rozwijać w kierunku standardu Barnahusów i będą także się rozwijać w zakresie gęstości sieci.

2. Mamy też nadzieję, że w kolejnych krokach będzie również ogłoszony konkurs dla pozostałych województw, w którym będą mogły wziąć udział organizacje, które od lat prowadzą Centra Pomocy Dzieciom, skutecznie pomagając dzieciom. W tej chwili podmioty te muszą się utrzymywać ze środków samorządowych, głównie miejskich, co ogranicza terytorialnie dostępność usług dla mieszkańców danego miasta, oraz środków prywatnych.

Tak, planowana jest dalsza rozbudowa sieci w pozostałych regionach.

3. Wskazujemy, że dwa tygodnie na składanie wniosków, zwłaszcza, że przypadnie to na okres wakacyjny, jest czasem zbyt krótkim na przygotowanie dobrej jakości oferty. Dobrą praktyką są 3 tygodnie od daty ogłoszenia.

Konkurs został ogłoszony 29 maja br. i przedłużony tak, aby zapewnić więcej czasu na przygotowanie się do aplikowania. Sam proces składania ofert będzie trwał ponad 2 i pół tygodnia.

4. W punkcie 4.5.1 - minimalne doświadczenie - podano tylko: „oferent musi posiadać doświadczenie w zakresie: pracy z dziećmi i rodzinami z dziećmi, w szczególności w zakresie udzielania pomocy psychologicznej, prawnej i socjalnej”. Wydaje się, że kryterium to powinno się również odnosić do doświadczenia w zakresie pracy z dziećmi pokrzywdzonymi przestępstwem, w tym związanym z przemocą i wykorzystaniem seksualnym. Powinno też być odniesienie do doświadczenia we współpracy interdyscyplinarnej, która jest kluczowa do udzielenia skutecznej pomocy. Rekomendowanym sposobem weryfikacji byłoby również uzyskanie minimum 2 rekomendacji ze służb publicznych zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej lub/i zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej lub/i władz samorządowych lub przedstawienie porozumień o współpracy z tymi służbami, jeśli takie zostały zawarte.

Minimalne doświadczenie opisane w ogłoszeniu konkursowym jest naszym zdaniem wystarczające, aby stworzyć MBDM, jednak nic nie stoi na przeszkodzie, aby w ofercie zaproponować szersze doświadczenie. Za szersze doświadczenie są przyznawane dodatkowe punkty.

5. W punkcie 5.1.3, który wyszczególnia formy pomocy, które powinny być dostępne w Centrum Pomocy Dzieciom, nie ma odniesienia do jednego z podstawowych standardów Centrum Pomocy Dzieciom, jaką jest możliwość przesłuchania w przyjaznym pokoju przesłuchań znajdującym się w CPD. Chociaż jest mowa o tym, że “ważne jest, aby wszystkie te formy pomocy były dostępne w jednym miejscu, co minimalizuje stres i traumę związaną z koniecznością korzystania z wielu różnych instytucji”. Nie ma też mowy o przygotowaniu do przesłuchania. Postulujemy wprowadzenie takich zapisów.

W konkursie nie wymagamy przyjaznych pokojów przesłuchań ze względu na to, że Wykonawca nie będzie miał wpływu na to, ile spraw zostanie przekazanych przez sąd do realizacji w MBDM.

Sytuacja prawna pokojów istniejących poza budynkiem sądu wymaga dodatkowych działań nie będących we właściwości FS.

6. W punkcie 5.1.4 model Centrum Pomocy Dzieciom jest przedstawiony jednym zdaniem "CPD działa na zasadzie „jednego okna”, co oznacza, że wszystkie niezbędne usługi są świadczone w jednym miejscu, przez zespół specjalistów z różnych dziedzin". Naszym zdaniem ważne jest, żeby odwołać się w tym miejscu do standardów rekomendowanych przez Komisję Europejską, Komitet Praw Dziecka ONZ, ewaluowanego europejskiego modelu Barnahus¹ oraz amerykańskiego modelu Children Advocacy Centre². Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę zaadaptowała standardy Barnahus do polskiego systemu prawnego³. Przy każdym standardzie znajduje się jego dokładny opis, dobre praktyki, a także

Obecny konkurs jest początkiem tworzenia sieci Miejsc Bezpiecznych dla Dzieci i Młodzieży (MBDM), które z czasem będą się rozwijać w kierunku standardu Barnahusów wskaźniki określające poziom jego realizacji.

7. W punkcie 5.2.1: Cel 1: „W ciągu 18 miesięcy od rozpoczęcia działalności Centrum, zapewnić kompleksową pomoc co najmniej 100 dzieciom w wieku 0-18 lat, które doświadczyły przemocy (m.in. psychologicznej, fizycznej, seksualnej)” wydaje się mało realistyczny. Procesy terapeutyczne dzieci pokrzywdzonych przemocą są długotrwałe, poza tym pracuje się też oddzielnie z rodzicami niekrzywdzącymi dziecka, którzy również są beneficjentem CPD. Zaleca się zmniejszenie wskaźnika do 80.

Wymóg dotyczy wszelkiego rodzaju pomocy, nie tylko pełnych procesów terapeutycznych. Co więcej, wymóg nie dotyczy konieczności zakończenia procesów terapeutycznych.

8. W punkcie 5.2.3: Cel 3 – dotyczący wymogu przeprowadzenia co najmniej 5 kampanii i zwiększenia o 10pp liczby osób deklarujących znajomość podstawowych praw dziecka oraz procedur zgłaszania przemocy wobec dzieci wydaje się nieprecyzyjny. Może nie trzeba precyzować, ile ma być kampanii, tylko podać ich oczekiwany efekt? W przeciwnym razie naszym zdaniem trzeba doprecyzować, co to jest kampania.

Jedna kampania powinna stanowić odrębne, zaplanowane i przeprowadzone aż do osiągnięcia jego rezultatów działanie.

9. Punkt 5.3.2.3. Zapewnienie małoletnim oraz ich opiekunom specjalistycznego wsparcia 1. Liczba dzieci, które otrzymały wsparcie w roku 2025 = 60 dzieci, w roku 2026 = 120 dzieci 2. Liczba opiekunów, którzy otrzymali wsparcie w roku 2025= 30 osób, w roku 2026= 60 osób. Czyli łącznie, w ciągu 18 miesięcy (VII 2025-XII 2026) realizacji projektu trzeba pomóc minimum 180 dzieciom. Wyżej w celu 1 jest informacja o minimum 100 dzieci, a i tak wskaźnik ten jest nierealistycznie wysoki biorąc pod uwagę długość procesów terapeutycznych. Należy pamiętać, że przyjęcie 60 dzieci w okresie VII-XII 2025 oznacza, iż w razie kontynuacji terapii w kolejnym roku -2026, trzeba będzie mieć do dyspozycji minimum 48h na 1 dziecko (1h sesji raz w tygodniu, czyli 4 spotkania w miesiącu, a 60 dzieci może potrzebować łącznie 2.880 h w roku 2026 (bezpośrednia pomoc). To zdecydowanie przekracza minimalny limit określony w ogłoszeniu. A co w przypadku 180 dzieci?

Nie w każdym przypadku wsparcie będzie polegało wyłącznie na procesie terapeutycznym.

10. Punkt 5.3.2.4. Oczekiwane minimalne efekty – 4. Zmniejszenie poziomu stresu u 20 % dzieci – a powyżej w celu 2 „obniżyć średni poziom nasilenia stresu ... o 20% u dzieci”. Nie jest więc zrozumiałe, czy 20% odnosi się do poziomu stresu czy liczby dzieci?

20% odnosi się do liczby dzieci.

11. Punkt 5.3.2.7. Łączny czas dostępności osoby pierwszego kontaktu VII-XII 2025 (6 miesięcy) = 2.000 godzin (ok. 333 godzin miesięcznie, około 77 godzin w tygodniu) I-XII 2026 (12 miesięcy) = 2.016 godzin (168 godzin miesięcznie, około 40 godzin w tygodniu). Podejrzewamy, że wkraść się tutaj błąd rachunkowy.

Oczywista omyłka pisarska zostanie skorygowana w tekście ogłoszenia.

12. 8.3.4.7 Koszty corocznej ewaluacji są kosztami merytorycznymi i nie powinny być ujmowane w kosztach administracyjnych.

Uznajemy ewaluację za działania wspierające, w związku z czym powinno pozostać w kosztach administracyjnych.

13. Czy punkt 8.4.1 oznacza, że niekwalifikowalne są prace remontowe dotyczące dostosowania lokalu np. do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, czy odnowienie/odświeżenie, postawienia ścianek działowych itp.?

Takie wydatki wchodzi w zakres 8.3.1.2 8.3.1.2. Koszt dostosowania pomieszczeń.

14. Czy punkt 9.5 „Dysponent nie przewiduje współfinansowania realizacji zadania ze środków własnych oraz z innych źródeł” oznacza, że finansowanie z innych środków nie musi być wykazywane, ale działanie Centrum Pomocy Dzieciom może być finansowane z innych środków, np. samorządowych, a w ofercie można przedstawić tylko ten zakres działania, na który brakuje finansowania i o które się wnioskuje do Funduszu? Bardzo ważne, żeby Centra Pomocy Dzieciom miały możliwość zdobywania środków z różnych źródeł, żeby rozbudowywać swoją ofertę, ale też angażować i mobilizować lokalne podmioty (władze samorządowe, lokalny biznes czy też darczyńców indywidualnych) w sprawy społeczne. Jest to też podstawą trwałości na wypadek ustania środków z Funduszu Sprawiedliwości.

Nie chcemy, aby środki trafiły do wspólnego zbioru, bowiem rodzi to ryzyko braku przejrzystości i potencjalnego podwójnego finansowania niektórych działań. Nie jest wskazana sytuacja, gdy to wykonawca decyduje, które środki i u którego donatora rozliczy.

15. Punkt 12.2.5 stanowi, że do oferty trzeba załączyć dokument potwierdzający dysponowanie lokalem. Tymczasem samo otwarcie CPD przewidziane jest od 1 lipca 2025 r. Postulujemy, by wydłużyć czas na przekazanie tego załącznika do np. końca 2024 r., przed podpisaniem umowy. Jeśli zachowany zostanie ten zapis, to nie ma uzasadnienia termin otwarcia centrum dopiero 1 lipca 2025 r. Nie daje też szans organizacjom na znalezienie odpowiedniego lokalu, gdyż termin składania oferty to już 11 lipca br. Ponadto dla organizacji zawarcie umowy najmu przed ogłoszeniem wyników konkursu jest bardzo ryzykowne ze względów finansowych.

Nie muszą mieć podpisanej umowy. Wystarczy, że będą mieli promesę.

16. Punkt 15.1. - Konkurs może być odwołany przed upływem terminu składania ofert. Z szacunku dla pracy NGO postulujemy dodanie wymogu podania przez Dysponenta uzasadnienia ewentualnego odwołania.

Nie wyklucza się podania uzasadnienia w przypadku ewentualnego odwołania konkursu.

17. Minimalne doświadczenie 100 h pomocy psychologicznej w ciągu 3 lat jest zdecydowanie niewystarczające. Oznacza, że organizacja może wykazać się doświadczeniem systematycznej rocznej pracy psychoterapeutycznej tylko z 2 dziećmi! Ponadto, powinno być dodane, że są to dzieci po doświadczeniu krzywdzenia. Także sposób udokumentowanie powinien dopuszczać również umowę (a także ewentualne sprawozdanie) z prywatnym sponsorem, nie tylko na realizację zadania publicznego. Dodatkowe pytanie, czy trzeba załączać te dokumenty, czy tylko wykazać (tytuł, numer, kwota, data zawarcia, okres realizacji i posiadać do wglądu w trakcie kontroli? Jeśli trzeba załączyć, to czy należy też dołączyć do wersji drukowanej (co wtedy ze względami oszczędności i ekologii)?

Przewidujemy dodatkowe punkty za dodatkowe doświadczenie, w związku z czym różnice merytoryczne w tym zakresie będą miały znaczenie dla oceny. Wystarczy na obecnym etapie wyliczenie i wykazanie tego potencjału, bez załączania dokumentów.

18. Powyższe uwagi odnoszą się także do wymogu pomocy prawnej – podmiot powinien wykazać więcej godzin, a także pomoc ta powinna specyficznie dotyczyć pomocy prawnej dla osób, których dzieci zostały pokrzywdzone przestępstwem i/lub przemocą domową.

Jw.

19. Cel pierwszy zadania (dokument: otwarty konkurs ofert) mówi o nawiązaniu współpracy z lokalnymi instytucjami – warto, żeby organizacja zakładająca CPD miała już doświadczenie współpracy z innymi instytucjami i była rozpoznawalna w środowisku lokalnym. Tak jak zaproponowano w uwagach do dokumentu “Otwarty konkurs ofert” rekomendowanym sposobem weryfikacji byłoby uzyskanie rekomendacji lub przedstawienie porozumienia o współpracy, jeśli takie zostało zawarte.

Konkurs dotyczy otwierania nowych centrów, w związku z czym wymóg wcześniejszego doświadczenia w tym zakresie mógłby stanowić barierę trudną do pokonania dla oferenta.

20. W punkcie 3.1. Pomoc psychologiczna: zakres usług nie obejmuje indywidualnego oraz grupowego wsparcia psychologicznego dla rodziców. Pomoc przynosi efekty tylko jeśli pomocy psychoterapeutycznej/psychologicznej/pedagogicznej dziecku towarzyszy równolegle pomoc jego rodzinie. Współpraca nie jest podejmowana z rodzicami spełniającymi jedno lub więcej z poniższych kryteriów: odpowiedzialnymi za przemoc seksualną wobec dzieci lub podejrzanymi o nią do czasu wyjaśnienia; stosującymi czynną przemoc i nie rokującymi zmiany, zagrażającymi dobru dziecka; czynnie szkodliwie korzystającymi ze środków uzależniających, w tym alkoholu. W przypadku dzieci pozostających w pieczy instytucjonalnej wskazana jest stała współpraca z opiekunem z placówki, ewentualnie z rodzicem, jeśli jest osobą wspierającą. Rekomenduje się, żeby wpisać do zakresu usług indywidualne oraz grupowe wsparcie psychologiczne dla rodziców (warsztaty psychoedukacyjne są niewystarczające).

Można zaproponować dodatkowe rezultaty, w zamian za co przyznane zostaną w trakcie oceny dodatkowe punkty.

21. Punkt 3.3 Pomoc socjalna:

3.3.1 Pomoc w znalezieniu mieszkania: Wsparcie w znalezieniu bezpiecznego i odpowiedniego miejsca zamieszkania dla dziecka i jego rodziny.

3.3.2. Pomoc w znalezieniu pracy: Wsparcie w znalezieniu zatrudnienia dla rodziców lub opiekunów dziecka.

3.3.3. Pomoc w załatwianiu spraw urzędowych: Wsparcie w kontaktach z urzędami i instytucjami.

Sformułowanie w ten sposób zakresu usług jest trudno do zrealizowania. NGO realizująca zadanie zlecone w ramach konkursu nie ma żadnych możliwości prawnych ani możliwości wpływu na zasób lokalowy danej gminy czy Urząd Pracy. Ponadto pomoc w załatwianiu spraw urzędowych („wsparcie w kontaktach z urzędami i instytucjami”) wymaga umocowania prawnego asystenta osoby pokrzywdzonej z uprawnieniem do działania w jej imieniu i reprezentowania jej przed urzędami. W obecnym stanie prawnym, w związku z przepisami o ochronie danych osobowych, tajemnicą zawodową oraz brakiem podstawy prawnej do pomocy osoby trzeciej żadna instytucja urzędowa np. wydział lokalowy gminy, nie ma obowiązku ani podstaw prawnych do relacji z osobą trzecią niż interesant. Być może chodziło tu o poradnictwo w tym zakresie, ale wtedy zaleca się nazwać to wprost poradnictwem lub dopisać do poradnictwa prawnego.

Wskazany zakres pomocy należy rozumieć jako poradnictwo.

22. Zapis punktu 4.1 jest niezrozumiały. Nie wydaje się możliwe, żeby NGO nie będące ZOZ mogło zapewnić usługi lekarzy specjalistów, chyba że chodzi w tym punkcie o możliwość nawiązania współpracy z podmiotami medycznymi, w tym z prywatnymi placówkami i pokrywanie kosztów wizyty specjalistycznej.

Tak, jest mowa o zapewnieniu dostępu do usług, a nie zatrudnianiu lekarzy.

23. Doświadczenie istniejących i działających od wielu lat Centrów Pomocy Dzieciom wskazuje na to, że minimalny personel wnioskodawcy powinien obejmować psychologów/psychoterapeutów, prawników, lekarza psychiatrę, osoby pierwszego kontaktu oraz doświadczonego koordynatora placówki! Inni specjaliści, to jest pediatra, pracownik socjalny, pedagog powinni być dobierani przez placówkę w zależności od potrzeb lokalnych i specyfiki placówki (zamiast np. stałej współpracy z pediatrą - można nawiązać kontakt z prywatnym bądź państwowym ZOZ).

Koordynator może być kosztem. Nie musi być obowiązkowy.

24. Wymóg tytułu radcy prawnego lub adwokata dla osoby udzielającej wsparcia prawnego nie jest adekwatny. Dopiero osoba, która miałaby pełnić funkcję reprezentanta dziecka w rozumieniu ustawy powinna mieć takie wykształcenie, choć również ustawa z 28 lipca 2023 w art. 1 par. 2 stanowi: „W przypadku, gdy stopień skomplikowania sprawy tego nie wymaga, w szczególności, gdy sąd opiekuńczy określi szczegółowo treść czynności, reprezentantem dziecka może zostać ustanowiona również inna osoba posiadająca wyższe wykształcenie prawnicze i wykazująca znajomość potrzeb dziecka”. Ważne jest za to, by prawnik w CPD miał doświadczenie w pracy z osobami doznającymi przemocy.

Pozostajemy przy wymogu określonym w ogłoszeniu, który ma zapewniać odpowiedni standard wsparcia.

25. Brakuje wymogu pokoju przesłuchań i pokoju technicznego.

Obecny konkurs nie przewiduje wprowadzenia tego typu pokoi.

26. Wymóg przedstawienia umowy najmu powinien być odroczony w czasie, np. do końca 2024 roku, by dać możliwość znalezienia odpowiedniego lokalu. Ponadto, zawarcie umowy na lokal w momencie, gdy nie wiadomo, czy dana NGO otrzyma dotację, to bardzo duże ryzyko finansowe dla tej organizacji.

Promesa będzie wystarczająca.

27. "Dysponent Funduszu nie przewiduje możliwości zlokalizowania Centrum w pobliżu miejsc o podwyższonym ryzyku przestępczości lub niebezpiecznych dla dzieci" - jakie są kryteria, jak zweryfikować, czy miejsce jest o podwyższonym ryzyku przestępczości?

Po stronie oferenta leży zagwarantowanie odpowiedniej lokalizacji.

28. Nie jest dla nas jasne, w jaki sposób będzie oceniany punkt dotyczący trwałości projektu. Na podstawie deklaracji, pomysłu na utrzymanie, czy przeszłych doświadczeń oferenta?

Oceniana będzie kompleksowość planu oferenta na zachowanie trwałości.

29. Postulujemy zastosowanie kryterium dopuszczalności (50% punktów) nie tylko na poziomie całej oferty, ale także poszczególnych punktów oceny. W przeciwnym razie dopuszczona do realizacji może być oferta z maksymalną punktacją za kosztorys i jakość, ale zerową za doświadczenie, kadre i zasoby lokalowe.

Wewnętrzna konstrukcja karty oceny wyklucza możliwość zaakceptowania oferty z zerowymi punktacjami cząstkowymi.

30. Postulujemy automatyczne wydawanie kart oceny wszystkim oferentom po zakończeniu procedury konkursowej w terminie do miesiąca od ogłoszenia wyników. Zagwarantuje to przejrzystość procedury wyboru, a oferentom da informację zwrotną, jakie punkty w przyszłości powinni poprawić.

W obecnym konkursie nie przewidujemy przekazywania kart.